

УДК 725.8

А. В. Петровська

студ. 6 к. архіт. фак. КНУБА

С. Б. Зиміна

кандидат архітектури доцент каф. основ архітектури і АП КНУБА

ДЕЯКІ ПРОБЛЕМИ РЕКОНСТРУКЦІЇ КІНОТЕАТРУ «РОСІЯ» В М. ВІННИЦЯ

Анотація: в статті надаються факти з історії виникнення та розвитку міста Вінниці, розглядаються деякі проблеми, що виникають в процесі реконструкції кінотеатру «Росія», запропоновані варіанти архітектурного об'єму кінотеатру після реконструкції.

Ключові слова: кінотеатр «Росія», м. Вінниця, проблеми реконструкції.

Започаткування літопису Вінниці з 1363 року пов'язане з намаганням Великого Литовського князівства утвердити своє володарювання на Поділлі. Історія міста невід'ємна від історії українського народу, який упродовж усього життя боровся за право бути володарем своєї землі. Нелегко жилося нашим предкам під час міжусобних війн у Литовському князівстві: 30 спустошливих нападів татар зазнала Вінниця з 1400 до 1569 року. Але й за цих важких умов місто розвивалось як економічний і культурний осередок. Найдавніша згадка про вінничанина, студента Краківського університету відома з 1469 року, а про першого ремісника – з 1508 року. У 1545 році у Вінниці налічувалось 273 будинки, через сім років - 429. Зі спорудженням у 1558 році нової фортеці на острові Кемпа виникло «Нове місто» на правому березі Південного Бугу і продовжувало розвиватись «Старе місто» на лівому.

За Люблінською унією Вінниця входила до складу Польщі і з 1598 року була центром Брацлавського воєводства. Про її відчутну роль у господарському житті краю засвідчують надані у 1580, 1593 і у 1634 роках привілеї безмитної торгівлі на всій території польсько-литовської держави і утвердження Магдебурзького права у 1640 році.

Важливі процеси у ті роки протікали у духовному житті її мешканців. Католики у 1617 та 1624 р.р. завершили будівництво двох монастирів, у 1642 р. відкрили єзуїтський колегіум. Серед православних віруючих наростала популярність вінницького братства Кузьми й Дем'яна, яке з останньої чверті XVI століття утримувало українську братську школу. Завдяки зусиллям відомого діяча культури Петра Могили та брацлавського підсудка Михайла Кропивницького у 1632 році відкрито православний колегіум. Визначальною подією цього століття в історії міста був розгром польського війська у березні

1651 року козацькими полками під проводом славетного Івана Богуна. У 1643 та 1653 р.р. Вінницю відвідував Богдан Хмельницький.

Вінниця, панорама міста. Фото початку ХХ ст.

Важливим стимулом подальшого розвитку міста стало будівництво Києво-Балтської залізниці та відкриття залізничного сполучення Козятин – Здолбунів, завдяки чому відкрились можливості безпосередніх зв'язків з Києвом, Одесою, Москвою, Петербургом, а також Польщею. За останні 40 років ХІХ століття Вінниця зросла майже у три з половиною рази. Їй належало перше місце в Подільській губернії за розміром товарообігу. Відчутно змінювалось місто на початку ХХ століття. У 1911 році побудовано першу чергу водогону, встановлено електроосвітлення. У 1912 році відкрито трамвайне сполучення Замостя з центром міста, завершено будівництво суперфосфатного заводу. З 1914 року Вінниця стає адміністративним центром Подільської губернії.

Зараз місто розподілено на три адміністративні райони: **Замостянський**, **Ленінський** та **Староміський**. Першотравнева, одна з найдавніших вулиць Вінниці, до ХVІІІ століття вулиця називалася Довгою, пізніше стала Капуцинською (або Дорогою капуцинів). З новою назвою Торгова вона простягнула до 1910 року - до 300-річчя святкування дому Романових її охрестили Романівською. Нинішню назву вулиця отримала в 1921 р. на честь свята всіх пролетарів.

Новий, правобережний, осередок Вінниці мав два, так би мовити, епіцентри — відповідно двом домінуючим тут громадам. Першим епіцентром була ринкова площа. Вона знаходилася на схилі пагорбу — від споруди, де розташовувався кінотеатр "Росія", до вул. Першотравневої. Навколо цієї площі і склався поступово вінницький "штетл" — єврейське містечко, яке в народі називали Єрусалимкою. Другий епіцентр з'явився на південній частині того ж самого пагорбу, який, до речі, тоді не було перерізано нинішньою головною

вулицею міста (її проклали лише в 1830-х роках, а в 1960-х дещо змінили напрямом її узвозу, що йшов вже від нового трамвайно-тролейбусного мосту).

У Вінниці, щоб потрапити з Першотравневої (центр міста) на П'ятничани, ви обов'язково рухатиметеся по вулиці Івана Богуна. І зараз, на превеликий жаль, зараз мало хто пам'ятає, чим же дорога Вінниччині ця людина. Адже на початку визвольної війни, саме цього козака гетьман призначив полковником Вінницького полку, який повинен був охороняти західні межі Вінниччини. Полк Богуна взяв на себе перший удар польських військ і затримав їх на шляху в Україну. Шляхтичі втратили дуже багато чоловік. Саме ця битва уперше прославила Івана Богуна, який виявив себе як мужній воїн, що бився в перших рядах, і розумний полководець.

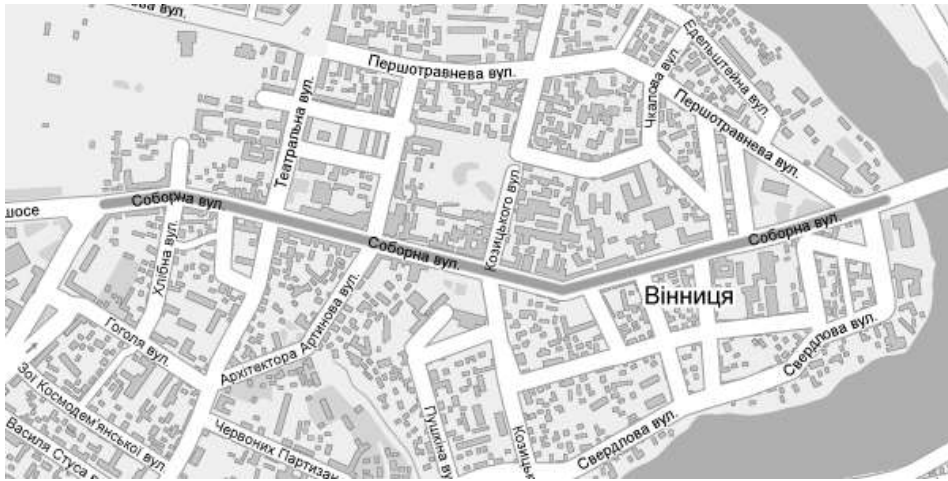

Схема генплану центральної частини міста.

Таким чином, на даній ділянці було б доцільно спроектувати музей козацтва ім. Івана Богуна, так як саме в цьому місті розгорталися бурхливі події сімнадцятого століття. З початку вулиць Першотравневої та Соборної відкривається чудова панорама міста. Великі потоки людей рухаються на даному перехресті, тому кіноконцертний комплекс неодмінно буде привертати увагу населення та туристів, адже він знаходиться в історичному та, водночас, сучасному центрі міста. Рельєф ділянки також сприятиме вигідному, з архітектурної точки зору, сприйняттю. А також дасть можливість вирішити планування в декількох рівнях.

На місці кінотеатру Росія років 100-120 тому була Базарна площа. Навколо ринку тягнувся єврейський райончик під назвою Єрусалимка (до річі, євреї у Вінниці колись складали переважну більшість жителів), тут селилися дрібні крамарі, шинкарі, чоботярі-кравці та інші ремісники. Весь цей житловий масив з безсистемно набудованих, в основному одноповерхових обідраних

будинків був, за словами сучасників, справжнім міським кошмаром і в план обов'язкової екскурсії по місту не входив.

Більшість будинків Вінниці збудована у стилі українського бароко. Кількох років на початку ХХ століття Вінниці вистачило, аби перетворитися із звичайного провінційного містечка на сучасний модерновий центр. Але за сто років місто змінило свій вигляд і зараз, ми маємо зовсім іншу Вінницю - з іншими будівлями та вулицями, а відповідно - і з іншою атмосферою. З тих часів незмінний вигляд зберігся лише у міській думи, та й та, як кажуть фахівці, потребує серйозної реставрації. Більшість же споруд Радянського часу потребують реконструкції. Так, на містобудівній раді обговорювався проект реконструкції кінотеатру "Росія" у кіноконцертну залу. Одна з пропозицій — облаштування підземного простору під майданом імені Івана Богуна. На цій ділянці планується будівництво двоярусної підземної споруди. Тут можуть розташувати парковку і заклади, які будуть обслуговувати відвідувачів кіноконцертної зали.

Враховуючи цікавий рельєф території, виникає необхідність створення підземного простору практично під усім пагорбом. На першому рівні можна розташувати кафе, розважальні заклади, а на другому — паркінг. Існує можливість створення підземного музею Козацької Слави. Це — невелике підземне приміщення, під меморіалом Івану Богуну.

Підземна урбанізація у Вінниці стала необхідністю. Щоправда, в цьому контексті мова може йти лише про будівництво окремих інженерно-транспортних споруд. Це обумовлено цілою низкою причин. Насамперед — високий рівень ґрунтових вод та велика територія водного фонду (тобто значна кількість річок — Південний Буг та його притоки). Зокрема, через високий рівень ґрунтових вод у підземному переході на залізничному вокзалі цілодобово працюють насоси, які відкачують воду.

Але підземні споруди — це окремі локальні заходи. І, на жаль, скільки-небудь масштабні підземні простори освоїти на території навіть такого невеликого міста яким є Вінниця — проблематично.

На сьогоднішній день має місце транспортна проблема. Місцева влада має намір істотно поліпшити транспортну систему обласного центру. Розробники генплану прогнозують, що в найближчих 20 років кількість автомобілів у Вінниці виросте більш ніж в півтора рази — до 243 машин на тисячу жителів. Існуюча транспортна інфраструктура населеного пункту не розрахована на подібне навантаження. Для того, щоб зменшити навантаження на вулиці, потрібно ввести односторонній рух транспорту, особливо в центральній частині міста. На центральних вулицях вже зараз виникають затори. Щоб вирішити дану проблему, проєктанти пропонують чиновникам профінансувати

будівництво транспортних розв'язок на вулицях Київської, Фрунзе, Соборною, Свердлова, 1 Травня і Хмельницькому шосе. Найближчим часом буде проектуватися автодорожній тунель під перехрестям вулиць Соборна-Свердлова-Першотравнева, де і знаходиться кінотеатр «Росія». У майбутньому, це і проектні додаткові пішохідні переходи в декількох місцях в центральній частині міста.

Ще одна причина, за якою освоєння підземель проблематичне — великі капіталовкладення, які потрібно витратити не лише на будівництво об'єктів, але й на їх експлуатацію. За попередніми підрахунками, вартість будівництва підземної транспортної розв'язки перед Центральним мостом коштуватиме майже 40 млн. грн., а спорудження поряд пішохідного підземного переходу “потягне” ще на 8 млн. грн. Отже, проект стане можливим лише у тому випадку, коли його фінансуватимуть не тільки з міського, але й обласного та державного бюджетів. Ця тенденція “коштовності” стосується всіх підземних конструкцій.

Важливим принципом до реконструкції і удосконалення міського середовища в центрі міста — є його зв'язок з ландшафтною першоосною, що створена рельєфом, морфологією поверхні, рослинністю, водними джерелами.

Серйозне занепокоєння викликає ряд невирішених екологічних проблем, серед яких зокрема забруднення поверхневих вод, адже об'єкт реконструкції розташований на березі р. П. Буг. Поряд з ділянкою, де передбачаються проектні роботи знаходяться промислові підприємства. У річці спостерігалися незначні перевищення вмісту органічних речовин. Згідно даних радіологічного контролю радіаційна обстановка поверхневих вод басейну річки Південний Буг благополучна, але потреба очисних споруд залишається актуальною. На більшості підприємств промислової галузі питання очистки стічних вод не вирішується. Покращенню якості поверхневих вод в значній мірі повинно сприяти упорядкування прибережних захисних смуг та водоохоронних зон водних об'єктів. Однак, через відсутність коштів виконання проектних робіт та винесення в натуру прибережних захисних смуг річок та інших водойм практично не ведеться.

Якщо розглядати міське середовище з позиції ландшафтно-архітектурної організації території, слід передбачити наявність на ділянці проектування достатньої кількості зелених насаджень для того, щоб забезпечити виконання санітарно-гігієнічних якостей і не викликати дискомфортне почуття відриву від природи. Привабливість міського ландшафту можна підвищити також шляхом знищення глухих огорож і тим самим ввести ділянку у поле зорового сприйняття. Саме на цьому рівні досягається комфорт міського середовища.

Провідну роль у пізнанні світу людиною має візуальне сприйняття. Саме тому просторове середовище повинне мати високу естетичну та інформативну цінність. Тому проблеми архітектурно-художньої виразності, пошуки нових композиційних прийомів в умовах сьогодення стають усе складнішими у зв'язку з перспективами динамічного розвитку і великими можливостями в сфері будівництва. Разом із економічним зростанням у місті підвищились вимоги населення щодо якості послуг, які включають в себе і архітектурні складові: неординарне композиційне рішення, зручне планування, цікаві художні вирішення інтер'єру та екстер'єру.

*Два варіанти проектної пропозиції по реконструкції кінотеатру «Росія».
Автор: дипломниця А.В. Петровська.*

Якісна реконструкція кінотеатру «Росія» на перехресті вулиць Соборна і Першотравнева передбачає утворення нової домінантної архітектурної одиниці

в історичному центрі м. Вінниця. Композиційне вирішення споруди пов'язане з намаганням поєднати головне, істотне, установити правильні співвідношення головного і другорядного.

Організація і дизайн ділянки і особливо вхідної зони має відповідати настрою відвідувачів як перед відвідуванням видовища, так і після його закінчення. Тому проектування вхідної групи потребує особливої уваги, акцентування, а сама архітектура будівлі має викликати урочисте почуття піднесення та високої духовності. Слід врахувати послідовність сприйняття простору в часі - поступовий розвиток простору щодо людини, що рухається в ньому - як істотну умову художньої виразності.

Реконструкція даної будівлі неодмінно привертатиме увагу усіх верств населення міста, а також стане культурним центром Вінниці. Виключенням не буде і зацікавленість туристів, адже архітектурний об'єкт такого типу може стати своєрідною візитівкою міста, а наявність такого інтересу буде економічно вигідна як місту, так і державі в цілому.

Література

1. Справочник архитектора. Ю. Н. Коваленко. Киев – 1975
2. Строительное проектирование. Э. Нойферт. Москва – 1991
3. ДБН Г.1-1-93. Система стандартизації та нормування в будівництві. Порядок визначення вартості розробки нормативних документів.
4. off-top.com.ua
5. ukraina.turmir.com
6. vinpoisk.com

Аннотация

В статье изложены факты из истории основания и развития г. Винница, рассматриваются некоторые проблемы, возникающие в процессе реконструкции кинотеатра «Россия», предложены варианты архитектурного решения кинотеатра после реконструкции.

Ключевые слова. Кинотеатр «Россия», г. Винница, проблемы реконструкции.

Annotation

In article the facts from history of the basis and development Vinnitsa are stated, some problems arising in the course of reconstruction of a cinema "Russia" are considered, variants of the architectural decision of a cinema after reconstruction are offered.

Keywords: Cinema "Russia", Vinnitsa, reconstruction problems.